

# ปัญหาคำสั่งทางปกครอง กรณีปลดผู้ใหญ่บ้านเนื่องจากเคยต้องคดีอาญาเสพติด<sup>1</sup>

วัลลภ จินดา<sup>2</sup>

ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านนั้น ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 ถือได้ว่าเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาอย่างช้านาน ทำหน้าที่ ช่วยเหลือราชการ เป็นผู้ช่วยเหลือของนายอำเภอ ทำหน้าที่เป็นผู้ปกครอง บำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ราษฎร ดูแลความเป็นอยู่รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของหมู่บ้าน เป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับชาวบ้านมากที่สุด จึงย่อมรู้ปัญหาและความต้องการของราษฎรในหมู่บ้านนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี ดังนั้น บุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งดังกล่าว ย่อมจะต้องมีการได้รับความไว้วางใจจากชาวบ้าน เป็นเสมือนมือเป็นไม้ให้แก่ทางราชการ ผู้ที่จะมาปฏิบัติหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านนั้น จึงต้องเป็นที่จะต้องเป็นผู้ที่จะต้องมีความรู้ ความสามารถ ซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส และมีภาพพจน์ที่ดี สมเป็นลักษณะของผู้นำ และไม่พึงเป็นผู้ที่มีประวัติค้างปรอย หรือเป็นผู้ที่ไม่มีชื่อเสียงในทางพาลหรือทุจริต และไม่เป็นผู้ที่เคยต้องคดีอาญาในการกระทำความผิดในฐานความผิดร้ายแรง

ในการทำหน้าที่ดังกล่าวจะมีการกำหนดคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามที่สำคัญประการหนึ่งตามพรบ.ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ที่สำคัญประการหนึ่งคือ จะต้องไม่เคยเป็นผู้ที่ต้องคำพิพากษาว่ากระทำความผิดในคดีอาญาเสพติด หากมีการตรวจพบว่าบุคคลนั้นมีประวัติเคยกระทำความผิดก็จะต้องมีการออกคำสั่งทางปกครอง เพิกถอนบุคคลนั้นออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน อันเหตุนี้เนื่องมาจากเคยต้องคำพิพากษาว่ากระทำความผิดในคดีอาญาเสพติด ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 มาตรา 12 (11)

โดยในการตรวจพบว่าผู้ใหญ่บ้านคนใดมีประวัติเคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยอาญาเสพติดแล้ว หน่วยงานโดยผู้บังคับบัญชาของผู้ใหญ่บ้านนั้น ก็จะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมาย โดยการออกคำสั่งทางปกครอง เพื่อปลดผู้ใหญ่บ้านผู้นั้นออกจากการทำหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านไป

---

<sup>1</sup> บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาคำสั่งทางปกครอง กรณีปลดผู้ใหญ่บ้านเนื่องจากเคยต้องคดีอาญาเสพติด โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปวีตร เลิศธรรมเทวี และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริดา ไชยमानนท์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.ปภาศรี บัวสุวรรณค์

<sup>2</sup> นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชบริหารเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดกาญจนบุรี) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

โดยการออกคำสั่งทางปกครองดังกล่าว อันมีที่มาจากการที่มีกฎหมายตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 12 (11) บัญญัติไว้นั้น ในปัจจุบันนี้ อาจเป็นการไม่เหมาะสม เหตุการณ์หรือสถานการณ์ในปัจจุบัน เนื่องจากเมื่อพิจารณาแล้ว ปัญหาหายาเสพติดในประเทศไทยนั้น นับวันก็ยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น ในขณะที่ภาครัฐในหลายๆหน่วยงานต่างก็มีนโยบาย และมีมาตรการปราบปรามอย่างต่อเนื่อง พร้อมกันนั้น ก็ยังมีกระบวนการในการบำบัดรักษา เพื่อฟื้นฟูผู้ที่เคยใช้ เสพ หรือผู้ติดยาเสพติดที่เคยหลงผิด ไปใช้ยาเสพติด

แต่เมื่อบุคคลที่เคยใช้ เสพ หรือติดยาเสพติดดังกล่าว ผ่านกระบวนการบำบัดรักษา ฟื้นฟูมาแล้ว เมื่อกลับมาใช้ชีวิตในสังคม กลับได้รับการปฏิบัติไม่เหมือนกับบุคคลปกติทั่วไป เสมือนหนึ่งว่าได้ถูกมองอย่างหวาดระแวงจากสังคมมาโดยตลอด ทั้งที่บุคคลที่เคยใช้ เสพ หรือติดยาเสพติด เมื่อได้รับการรักษา บำบัดฟื้นฟู หรือ เมื่อเวลาผ่านไปช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้ว ผู้นั้นอาจจะไม่กลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และมีการดำรงชีวิตเหมือนคนปกติทั่วไปในสังคม และประกอบสัมมาอาชีพที่สุจริต ต่อมาภายหลังอาจจะต้องการเข้ารับสมัครเป็นผู้นำหมู่บ้าน ทำหน้าที่ปกครองราษฎรในหมู่บ้านนั้น แต่ไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากมีกฎหมายจำกัดห้ามการทำหน้าที่ดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 12 (11) ที่มีบทบัญญัติ ที่มีการกำหนดคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ว่าจะต้องไม่เป็นผู้ที่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเคยกระทำความผิดตามกฎหมายยาเสพติดดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

และข้อพิจารณาอีกประการหนึ่งที่น่าสนใจคือ จากสถิติปัจจุบันจะพบว่าประชาชนในประเทศไทยจะมีแนวโน้มการใช้ยาเสพติดมากขึ้น และผู้ที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำของประเทศไทยนั้น จะมีสัดส่วนต่อประชากรที่สูงเป็นลำดับต้นๆของโลก จนก่อให้เกิดปัญหาที่เรียกว่านักโทษล้นคุก และประการสำคัญนั้น ผู้ที่เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำของประเทศไทยเป็นจำนวนมาก หรือผู้ต้องขังส่วนใหญ่ นั้น จะเป็นผู้ที่ได้กระทำความผิด หรือต้องคำพิพากษา ว่าได้กระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยยาเสพติด ซึ่งในปัจจุบันนี้ประเทศไทยได้มีการรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวกับยาเสพติดที่กระจัดกระจาย เป็นประมวลกฎหมายยาเสพติด แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของประชากรในประเทศไทยนั้น จำนวนหนึ่งเป็นผู้ที่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติด

ดังนั้น ในการออกคำสั่งทางปกครอง กรณีปลดผู้ใหญ่บ้านออกจากตำแหน่งเนื่องจากเคยต้องคำพิพากษาของศาล ว่ามีความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดนั้น นอกจากจะเป็นการกระทบกระเทือนต่อสิทธิของบุคคลแล้ว ยังอาจจะขัดต่อหลักการ แนวคิดทฤษฎีทางกฎหมายในอีกหลายๆหลักการ เช่น เป็นการขัดต่อหลัก ความได้สัดส่วน อันถือได้ว่ามีค่าบังคับเสมือนกับรัฐธรรมนูญ หลักเกณฑ์การไม่จำแนกประเภทของการกระทำ และความหนักเบาแห่งสภาพบังคับตามลักษณะและพฤติการณ์แห่งการกระทำ รวมไปถึงขัดต่อหลักนิติ

ธรรม ที่มีการบัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 อันเป็นการก่อให้เกิดภาระ และเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลจนเกินสมควร

จึงได้มีการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่างๆทางกฎหมาย และทำการศึกษากฎหมายทั้งหมดที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457พระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติ ส้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระชนมพรรษา 80 พรรษา พ.ศ. 2550 ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ตลอดจนไปถึงคำวินิจฉัย คำสั่ง คำพิพากษา รวมถึงหลักกฎหมาย และคดีที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ เพื่อให้ทราบถึงปัญหา คำสั่งทางปกครอง กรณีปลดผู้ใหญ่บ้านเนื่องจากเคยต้องคำพิพากษาว่ามีความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยยาเสพติด จึงพบว่าจากข้อเท็จจริง และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการออกคำสั่งทางปกครอง กรณีปลดผู้ใหญ่บ้านออกจากตำแหน่งเนื่องจากเคยต้องคำพิพากษาของศาลว่ามีความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดนั้น ก่อให้เกิดปัญหาในหลายประเด็นดังนี้

ประเด็นปัญหาประการแรก คือ ปัญหาคำสั่งทางปกครองอันเป็นการเพิ่มภาระและจำกัดสิทธิของผู้ที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านที่เคยต้องคดียาเสพติด ซึ่งเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

ในการดำเนินการปลดผู้ใหญ่บ้านเนื่องจากถูกตรวจพบว่าเคยต้องคดีคำพิพากษาถึงที่สุดในคดียาเสพติด หากพิจารณาในแง่ของประเด็นปัญหาที่เป็นการเพิ่มภาระ และเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลจนเกินสมควรนั้น จะเห็นได้ว่า การที่บุคคลใดจะได้รับการคัดเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านนั้น จะต้องผ่านกระบวนการเลือกผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายแล้ว ต่อมาหากมีออกคำสั่งปลดผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายตามกรณีดังกล่าว ต้องพิจารณาว่าคำสั่งนั้น ต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุมเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพไว้ด้วย ดังนั้น ในการที่รัฐ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ที่จะออกคำสั่งใดๆก็ต้องยึดหลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักความได้สัดส่วน ซึ่งเป็นหลักการที่ให้ความสำคัญ และยึดถือการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลมากกว่าการการจำกัดสิทธิ อันอาจก่อให้เกิดการเพิ่มภาระ และเป็นลักษณะของการจำกัดสิทธิของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ กระทำการใดๆของฝ่ายปกครอง ที่อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพหรือประโยชน์อันชอบธรรมของประชาชนคนใดคนหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการออกคำสั่งทางปกครอง กฎ หรือการกระทำใดๆ จะกระทำได้ ก็ต่อเมื่อการกระทำนั้นมีอำนาจตามกฎหมายซึ่งเป็นฐานที่มาของการใช้อำนาจ และกระทำการดังกล่าวต้องไม่เกินขอบเขตของอำนาจตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งทุกขั้นตอนของกระบวนการทางกฎหมาย ดังกล่าวจะต้องเป็นไปด้วยความเป็นธรรมถูกต้องตามกฎหมายเช่นว่ามานี้ มิเช่นนั้น คำสั่งทางปกครองเช่นว่านี้จะถือได้ว่าเป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ประเด็นปัญหาประการที่สอง คือ ปัญหาคำสั่งทางปกครองในการปลดผู้ที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านที่  
 เคยต้องคดีอาชญากรรม ซึ่งเป็นคำสั่งทางปกครองที่ขัดกับหลักความได้สัดส่วน

ซึ่งหลักความได้สัดส่วนนั้น เป็นหลักการในทางกฎหมายซึ่งถือได้ว่า มีค่าเสมอกับรัฐธรรมนูญ และเมื่อ  
 พิจารณาตามหลักเกณฑ์ย่อยของหลักความได้สัดส่วนที่มีประกอบไปด้วยหลักการอีก 3 หลักได้แก่ หลักความ  
 เหมาะสม (Principle of suitability) หลักความจำเป็น (Principle of Necessity) หลักความได้สัดส่วนใน  
 ความหมายอย่างแคบ (Principle of Proportionality strict sensu) จะเห็นได้ว่าในการที่ฝ่ายปกครองออกคำสั่งทาง  
 ปกครองในการปลดผู้ที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านที่ เคยต้องคดีอาชญากรรม เป็นคำสั่งที่ขัดต่อหลักความจำเป็น  
 (Principle of Necessity) เนื่องจากคำสั่งทางปกครอง กรณีปลดผู้ที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านที่ เคยต้องคดีอาชญา  
 กรรม ที่มีการออกคำสั่งทางปกครองตามฐานอำนาจตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่  
 พ.ศ.2457 ซึ่งคำสั่งดังกล่าวถือได้ว่า เป็นมาตรการหรือวิธีการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อปัจเจกชนเกินความจำเป็น  
 เพราะเมื่อพิจารณาแล้วประโยชน์ที่จะได้รับสำหรับประชาชนส่วนรวม หรือชาวบ้านในหมู่บ้านนั้นอาจต้องเสีย  
 ไป เพียงแก่ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านเคยต้องคดีอาชญากรรม ทั้งที่ในเวลาต่อมาผู้ที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน  
 นั้น อาจเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ หรืออาจประกอบอาชีพสุจริตได้รับความไว้วางใจจากชาวบ้านในหมู่บ้าน  
 นั้นเองในการดำรงตำแหน่ง กรณีการปลดผู้ใหญ่บ้านออกจาดำรงตำแหน่งด้วยเหตุดังกล่าว จึงถือได้ว่าเป็นการขัดต่อ  
 หลักความได้สัดส่วน อันมีค่าบังคับเสมอกับรัฐธรรมนูญนั่นเอง

ปัญหาประการที่สาม คือ ปัญหาเกณฑ์จำแนกประเภทของการกระทำ และความหนักเบาแห่งสภาพ  
 บังคับตามลักษณะและพฤติการณ์แห่งการกระทำ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยอาชญากรรมของ ก่อนออกคำสั่งทาง  
 ปกครองในการเพิกถอนการดำรงตำแหน่งของผู้ใหญ่บ้าน

เมื่อพิจารณาปัญหาเกณฑ์จำแนกประเภทของการกระทำ และความหนักเบาแห่งสภาพบังคับตาม  
 ลักษณะและพฤติการณ์แห่งการกระทำ ในการที่ มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457  
 มีบทบัญญัติที่เป็นการห้ามบุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยอาชญากรรมนั้น  
 ถือได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักการดังกล่าว เนื่องจากบทบัญญัติตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะ  
 ปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 มีความไม่เหมาะสมกับการกระทำและความหนักเบาแห่งสภาพบังคับ โดยมาตรา 12  
 ดังกล่าว มีหลักว่าผู้ที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามว่าต้อง ไม่เป็นผู้เคย  
 ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยอาชญากรรมนั้น โดยไม่จำแนกประเภทของการกระทำ  
 และความหนักเบาแห่งสภาพบังคับ ตามลักษณะและพฤติการณ์แห่งการกระทำ รวมไปถึงการที่พระราชบัญญัติ  
 ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 มิได้มีการกำหนดกรอบระยะเวลาในกรณีที่บุคคลนั้นถูกต้องห้ามรับเลือกเป็น  
 ผู้ใหญ่บ้าน จึงทำให้บทบัญญัติแห่งมาตรา 12 ดังกล่าวเป็นบทกฎหมายเด็ดขาดที่กำหนดห้ามทำให้บุคคลที่จะได้  
 สมัครหรือได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ให้ได้รับเลือกหรือดำรงตำแหน่งตลอดชีวิต

โดยคำสั่งทางปกครองดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นการไม่จำแนกประเภทของการกระทำ และความหนักเบาแห่งสภาพบังคับ ตามลักษณะและพฤติการณ์แห่งการกระทำ จะเห็นได้ว่ามาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พ.ศ.2457 และเมื่อพิจารณาประกอบกฎหมายที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในเรื่องของยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 จะเห็นว่าได้กำหนดให้มีการให้นิยามผู้เสพ ผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย ไว้ในมาตราที่ 1 โดยในประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ได้มีบทกำหนดโทษผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก และผู้จำหน่าย ไว้สูงกว่าผู้เสพ โดยเฉพาะผู้ผลิต ที่มีลักษณะตามมาตรา 1 แห่งประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 คือเพาะ ปลูก ทำ ผสม ประุง แปรรูปสภาพ เปลี่ยนรูป และสังเคราะห์ ทางวิทยาศาสตร์ และผู้จำหน่าย คือผู้ขาย แลกเปลี่ยน จำย แจก หรือให้โดยมีสิ่งตอบแทน หรือผลประโยชน์อย่างอื่น และให้หมายรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่ายนั้น ถือได้ว่าการกระทำความผิดดังกล่าวมา เป็นพฤติการณ์ที่มีผลกระทบร้ายแรงต่อสังคม ก่อความเสียหายให้แก่สังคมโดยรวม และผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้จำหน่ายนั้น จะถูกมองว่าเป็นผู้มีอิทธิพล เป็นผู้มีชื่อเสียงในทางเสีย การจะเข้ารับสมัครเป็นผู้นำหมู่บ้าน หรือดำรงตำแหน่งเป็นผู้นำหมู่บ้าน จะไม่มีความน่าเชื่อถือ หรือชาวบ้านก็จะไม่ให้การยอมรับ

ซึ่งต่างจากผู้ที่เคยเป็นเพียงแค่ผู้เสพยาเสพติด ที่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้ทำผิดกฎหมายว่าด้วยยาเสพติด แต่ภายหลังได้กลับตัวหยุดการเสพยาเสพติด หรือเลิกการเสพยาเสพติดไป และในเวลาต่อมาอาจประพฤติตนไปในทางที่ถูกที่ควร ซึ่งบุคคลเหล่านี้ในอดีตอาจจะเคยเสพยาเสพติด อาจจะด้วยความอยากรู้อยากลอง หรือไม่ได้รับการแนะนำที่ดีหรือขาดความอบอุ่นจากครอบครัว หรือแม้กระทั่งความกึกคะนองกระทำตามเพื่อนฝูงที่ชักชวนกันเสพยาเสพติด เมื่อได้กลับตัวมาทำหากินโดยทำอาชีพสุจริต มีการช่วยเหลือสังคม มีจิตอาสาช่วยเหลือชุมชน จนเวลาผ่านไปและเป็นที่ยอมรับแก่ชาวบ้านในชุมชน ก็ย่อมได้รับความเชื่อถือจากชาวบ้านในชุมชนนั้นๆ หากจะได้รับการเลือกให้เป็นผู้นำท้องถิ่น ก็จะไม่ประหลาดในเรื่องของศรัทธา ดังเช่น ผู้ที่ได้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ในฐานะผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้จำหน่ายนั่นเอง

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ในเรื่องของการออกคำสั่งทางปกครอง กรณีปลดผู้นำหมู่บ้านออกจากตำแหน่งเนื่องจากเคยต้องคำพิพากษาของศาล ว่ามีความผิดเกี่ยวกับกำหนดว่าด้วยยาเสพติด ที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำหมู่บ้านดังกล่าวมาแล้วทั้งหมด และถือได้ว่าเป็นการขัดต่อหลักความเสมอภาค หลักความได้สัดส่วน เป็นการเพิ่มภาระและจำกัดสิทธิของบุคคลจนเกินสมควร อีกทั้งไม่มีการจำแนกประเภทของการกระทำ และความหนักเบาแห่งสภาพบังคับตามลักษณะและพฤติการณ์แห่งการกระทำ ผู้ศึกษาจึงได้พบว่ามิชอบบกร่องในบทบัญญัติบางมาตรา ของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พ.ศ.2457 จึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ปัญหาการออกคำสั่งทางปกครอง กรณีปลดผู้นำหมู่บ้านออกจากตำแหน่งเนื่องจากเคยต้องคำพิพากษาของศาล ควรแก้ไขพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พ.ศ.2457 จากเดิมที่มีหลักในการกำหนดคุณสมบัติ

และการไม่มีลักษณะต้องห้าม ของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ตามมาตรา 12 (11) ว่าจะต้องไม่เป็นผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิดกฎหมายอาญาเสพติด โดยแก้ไขเป็นดังนี้

มาตรา 12 ผู้ที่จะได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้านต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ (11) ไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วย ปาไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมาย ว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยศุลกากร กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ในฐานความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือ วัตถุระเบิดที่นายทะเบียนไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้ กฎหมายว่าด้วยที่ดิน ในฐานความผิดเกี่ยวกับ ที่สาธารณะประโยชน์ กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง และกฎหมายว่าด้วย การพนัน ในฐานความผิดเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก

โดยการแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 12 (11) ดังที่เสนอข้างต้นนั้นมีการมุ่งเน้นไปที่การบัญญัติกฎหมายที่เป็นการต้องห้ามผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้าหรือผู้จำหน่ายยาเสพติดอันถือได้ว่าโดยพฤติการณ์เป็นผู้กระทำความผิด ร้ายแรงตามประมวลกฎหมายอาญาเสพติด พ.ศ. 2564 มิให้ผู้มีสิทธิได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน

และเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 12 (12) โดยมีหลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการระยะเวลาในการพ้นโทษ ในการที่ของผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในฐานเป็นผู้เสพ อันมิใช่ความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก เพื่อให้มีสิทธิที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน จากเดิมตามมาตรา 12 (12) ที่มีหลักอยู่ว่า ไม่เป็นผู้เคยถูกให้ออกจากตำแหน่ง ตามมาตรา 14 (6) (7) และยังไม่พ้น กำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก ให้เพิ่มเติมเป็นดังนี้

มาตรา 12 ผู้ที่จะได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้านต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ ต้องห้ามดังต่อไปนี้ (12) กรณีต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยยาเสพติด อันมิใช่ความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้าตามมาตรา 12 (11) ต้องมีกำหนดพ้น กำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันพ้นโทษ หรือไม่เป็นผู้เคยถูกให้ออกจากตำแหน่ง ตามมาตรา 14 (6) (7) และยังไม่พ้น กำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก

## เอกสารอ้างอิง

### หนังสือ

กิจบดี ก้องเบญจภูษ. **หลักกฎหมายมหาชน** พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย  
รามคำแหง, ม.ป.ป.

ชนาพรจิตติเดโช. **หลักเกณฑ์การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล  
และคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญแห่ง  
ราชอาณาจักรไทย**. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., ม.ป.ป.

ชาญชัย แสวงศักดิ์. **กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและความรับผิดทางละเมิด** ของเจ้าหน้าที่. พิมพ์  
ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2552

ปรานี สุขศรี. **หลักกฎหมายทั่วไปในทางปกครองในคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด : ศึกษาหลักความได้  
สัดส่วน (Principle of proportionality) และหลักความเสมอ**

**ภาค (Principle of Equality)**. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., ม.ป.ป.

พงษ์รัตน์ บุญพิทักษ์. **เสรีภาพของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร  
ไทย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพมหานคร:

สำนักกฎหมายสำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร, 2552.

วรเจตน์ ภาคีรัตน์. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายปกครอง หลักการพื้นฐาน**

**ของกฎหมายปกครองและการกระทำทางปกครอง**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร:

สำนักงาน ก.พ. **หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กฎหมายเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง**.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน ก.พ., ม.ป.ป.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. **ความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบรายมาตรา**

**ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560**. กรุงเทพมหานคร:

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ม.ป.ป.

เสถียร เศรษฐสิทธิ์. การจำกัดสิทธิเสรีภาพโดยกฎหมายกรณีศึกษา : การจำกัดสิทธิ

เสรีภาพการประกอบธุรกิจเครื่องผสมกาแฟอิน. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัย  
รัฐธรรมนุญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, ม.ป.ป.

## บทความ

ชัยรัตน์ ฟูกิ้น และภูมิ โชคเหมาะ. “การใช้หลักความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนของ  
ศาลปกครอง เพื่อเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการในคดีเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง  
ศึกษากรณีการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ.” วารสารทางวิชาการ (กันยายน 2548): 30.

## วิทยานิพนธ์

ชนพร ชื่นพัฒนรัฐ. “ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิในความเสมอภาคของบุคคล: ศึกษาเฉพาะกรณี  
สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาของผู้ถูกคุมขัง.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์-  
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2555.

ปริญญ์ ไชยถาวร. “ปัญหาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการจับกุมผู้กระทำความผิด  
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561.”  
สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2546.

เปี่ยมสุข นาคทอง. “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิของผู้เคยต้องโทษจำคุก  
ในการรับราชการ: ศึกษากรณีข้าราชการพลเรือนสามัญ.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์-มหาบัณฑิต,  
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2556

## รายงานการวิจัย

อมร วาณิชวิวัฒน์และคณะ. รายงานการวิจัยเรื่อง “คดีปกครองที่เกี่ยวข้องกับ  
กระบวนการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรี.” กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการ  
คณะรัฐมนตรี (สคค.), 2551.



## เอกสารอื่น ๆ

ดาวน้อย สุทธินิภาพันธ์. “หลักประชาธิปไตย” สิทธิและเสรีภาพในสังคมพหุลักษณะ

วิทยาลัยสาธิตรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, หน้า 3.

บรรหาญ จงเจริญประเสริฐ. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักนิติธรรมและนิติรัฐ เอกสาร

วิชาการส่วนบุคคล (Individual Study) หลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อ

ประชาธิปไตย” รุ่นที่ 2 วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, หน้า 3-4.

พิทักษ์ ศศิสุวรรณ. การจำกัดสิทธิของบุคคลผู้เคยต้องต้องโทษจำคุกให้ขาดคุณสมบัติใน

การเข้ารับราชการ The Journal of Law, Public Administration and Social Science. School of Law

Chiang Rai Rajabhat University Vol.6 No.2 (July – December, 2022).

วงศ์พันธ์ อมรินทร์เทว. พลิกหน้ากฎหมายยาเสพติดใหม่ เปิดมิติใหม่แห่งการแก้ปัญหา

ยาเสพติดไทย [Online]. Available URL: [https://www.the101.world/new-](https://www.the101.world/new-narcotic-bills/)

narcotic-bills/, 2565 (ตุลาคม, 10).

## กฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560.

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457.

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539.

พระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

มีพระชนมพรรษา 80 พรรษา พ.ศ. 2550.

ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564.

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 13/2563.

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ 7-8/2565.

ประกาศของจังหวัดตรังที่ ตร 0018.1/ว694.